

原語論壇

Aboriginal Language Forum
原語フォーラム

uli haw

北部阿美語的再見

北部アミ語のuli haw (さようなら)

“uli haw,” Goodbye, in the North 'Amis Language

文 | dwa lisin 吳阿金

(政大版九年一貫原住民族語教材/北部阿美語編寫組編輯委員)

Itini i terung nu nikaurip nu mita, ira' aca ku nika laliyas nu lalabu nu luma' u malu cabacabayay. Yu a mikuli, a tala cacudadan, malalitemuh i lalan atu cabay, miliyas i nikalcapu, maherek ku kalu demademak, sumuwal aca tu “cay-cian” atu “pay-pay”. Nika, u suwal nu Pangcah, away ku misitekday a ni panutek tu “cay-cian” atu “pay-pay” hananay a sasuwalen. Sipakayra aca i, cima ku sakasasuwal, i cuwa a masasuwal tu mamaanay a demak a saan, caay kalcadcad ku ni pakaleded a suwal. caay kau cay-cian a cacay a suwal nu kahulaman. Ira' aca ku nikasenek nai balucuay. Itini'

a papasuwal tu saka laliyas a suwal, tu sidaytay, tu mibangbanggay, tu micukeray, tu palemeday, sananay a suwal.

在日常生活中，我們常常要和朋友、家人道別，上班前、上學前、路上遇到朋友後要分別、在集會場要先離席、活動結束後常會說「再見」和「拜拜」。而在阿美族的詞彙裡並沒有一個特定的詞來表達「再見」和「拜拜」，而是依當時的情境和對象，說出不同祝福的話，所表達的不僅是漢語所說的「再見」兩個字，而是有著深厚的意涵。此時的道別，帶有關懷、勉勵、支持、祝福的含意。以下就針對不同的場合和情境加以說明。

U sa awayay i, u malbakiay. “Baki, bayi, a tala cacudadan kaku” sa ku baki, “pinauni' haw!” saku baki a pacaub. “Baki, bayi, a taluma'tu kaku” sa ku baki na milisu ca bakian, “naun han ku niparokat, sakapahentu ku tireng” sa ci baki, “hay, sakapahentu ku tireng namu”

han nu baki a pacaub.

首先，孫子要上學前和祖父母道別，會說：「baki, bayi, a tala cacudadan kaku (祖父母，我要上學了)」，而祖父母會帶著叮嚀的口吻回應孫子：「pinauni' haw! (一路要小心喔!)」；孫子探望祖父母後，要離開時會說：「baki, bayi, a taluma'tu kaku (祖父母，我要回家了)」，而祖父母會說：「naun han ku niparakat, sakapahentu ku tireng (要小心開車保重身體喔!)」，孫子回應：「hay, sakapahentu ku tireng namu (好，你們也要保重身體喔!)」。

U saka tusa i, u malwam, inaay. “Ama a malingadtu kaku a mikuli” sa ku babainay a wawa, “uli tu a mimaanac i luma” sa ku wama a pacaub. Maedes ku nipacaub nu matuasay, yu matiy hen, u mawmahay ku luma'. Nau caayay pisulul ku matuasay, maenen aca ubalucu nu wawa caay kalalang, ta sululhantu nu matuasay. “Ina a taluma' tu kaku” saku wawa, “keriden kira ni tabuwan nu maku a kaenen nu wawa namu” sa ku wina.

第二：父子與母女的對話。傳統的生活為務農時代，人手不足，較不願意讓孩子外出工作，但孩子堅持外出工作，做父親的也無可奈何，在兒子要返回工作崗位時，父親會對兒子很嚴厲的說：「uli tu a mimaanac i luma' (去吧！家裡不用你操心)」；母親則因較心疼子女在外工作，而有準備物品要子女帶回，就會說：「keriden kira ni tabuwan nu maku a kaenen nu wawa namu (我準備好的物品帶回去吧!)」。

U saka tulu i, u malcabayay, malalitemuh i lalan tu mamibuting a cabay “ulii', sakapahen ku rakat adihayentu ku niyala.” Anu u mamilidu tu teker a cabay i “uli tu sakapahantu ku rakat.”

第三：朋友之間。在路上遇到將要去捕魚

的朋友，道別時會帶有祝福和羨慕的口吻告訴同伴：「ulii', sakapahen ku rakat adihayentu ku niyala. (一路順風且滿載而歸)」。遇到將上山打獵的獵人，道別時會說帶有「把握時機唷！」的：「uli tu sakapahentu ku rakat. (一路順風)」。

U saka spat i, u matuasay atu tapatapang. “Uli haw, sakapah hantu ku tireng” atu “uli haw, sakapah hantu ku rakat.” A sasuwalen i, u sakay matuasay atu tapatapang.

第四：長輩和長官。向長輩和長官道別時用敬老與尊重的態度說：「uli haw, sakapah hantu ku tireng (慢走，請保重身體)」和「uli haw, sakapah hantu ku rakat (慢走，一路平安)」。

U saka lima i, i nipakatelay atu i nipilubang. Maherek a masasuwal i telay i “hayi' haw, rumahantu.” “Ayawatu kaku” sa ku si demakay amaluayaw amiliyas, i nipilubang. “Ulili', naun hantu” sa ku cabay.

第五：打電話和集會時。講電話要掛斷時會說：「hayi' haw, rumahantu (好！就這樣，後會有期)」，集會時要先離席會對同伴說：「ayawatu kaku (我先走一步)」，同伴會回應：「ulili', naun hantu (去吧！慢走)」。

Itini i terung nu nikaurip nu Pangcah, a waay ku masarucuday nu suwal tu sakayi laliyas a sasuwalen. Sipakayni han i, i cuwa a masasuwal, u maan ku demaken, cima ku sakasuwal. Anu away aca ku masatudunay a suwal. Nika yu sumuwal tu malaliyasay a suwal i, ira aca ku namaka balucuay a masaheci, tu nika tanguur, nipakaled, atu nipalihak.

由此可見，阿美族在生活用語上，並沒有特別的道別一詞，而是透過當時的情景、對象來說出不同的道別語，雖然沒有簡潔有力的語詞，但道別中帶著不捨、祝福和叮嚀的情感。